

van de eerste oorlogsdag geheel begrijpelijk) aan Nederlandse kant niet onderkend als teken dat er bij de Duitsers iets misgegaan was; eerder was het tegendeel het geval: dat de Duitse troepen op zo talrijke en zo ver uit elkaar liggende plaatsen landden, zag men als opzet. Waar dan nog bij kwam dat in de loop van de dag abusievelijk gemeld werd, dat Duitse parachutisten, alleen al wat Noord- en Zuid-Holland betrof, nog in veel verder weg liggende oorden neergekomen waren, van Den Briel en Hellevoetsluis in het zuiden tot in de buurt van Alkmaar in het noorden.¹ Op elk van die meldingen moest gereageerd worden, d.w.z.: patrouilles werden uitgezonden. Was er niets aan de hand, dan keerden die na korte of lange tijd onverrichterzake terug. Waren er wél hier of daar Duitsers geïsoleerd geland, dan ontwikkelden zich gevechten; die duurden meestal maar kort. Van de Duitse toestellen die tussen Den Haag en Gouda noodlandingen uitvoerden, hoofdzakelijk doordat zij door Nederlands afweergeschut getroffen waren, gaven de meeste inzittenden zich spoedig over: in deze streek sneuvelden twee Duitsers, vijf raakten er gewond, niet minder dan drie-en-zeventig lieten zich krijgsgevangen maken² – die cijfers tonen aan, dat althans deze militairen niet bepaald blaakten van strijd lust. De behoefte om vóór alles dekking te zoeken (een behoefte die zich ook bij talrijke Nederlandse militairen manifesteerde) kwam ook bij andere Duitsers voor. Een Duits militair arts die op de autoweg naar Rotterdam even ten zuiden van Delft een paar honderd Duitsers onder zijn bevelen nam, was de gehele ochtend *'dauernnd damit beschäftigt, die grossenteils völlig verängstigten, kriegsungewohnten Leute hochzubekommen . . . Es gehörte fast übermenschliche Energie dazu, die Leute zum Aufstehen zu bewegen, da sie des Strichfeuers völlig ungewohnt waren.'*³

Numeriek waren de Nederlandse troepen in de streek tussen Haarlem en Hoek van Holland verre in de meerderheid. Alles bij elkaar (maar dat wist men aan Nederlandse kant natuurlijk niet) waren nog geen vijf-en-dertighonderd Duitsers geland – daar stond aan Nederlandse kant, afgezien nog van de bataljons die de vliegvelden, de voornaamste havens en de grote steden bewaakten, afgezien ook van de vele duizenden manschappen die in de depots in opleiding waren, het gehele Iste legerkorps tegenover dat negentien bataljons telde: met bijbehorende eenheden meer dan twintigduizend man. Maar op die cijfers alleen mogen wij niet afgaan. De Nederlandse troepen in het westen des land waren verspreid gelegerd en bij de tegenaanvallen

¹ Nierstrasz: *West- en Noordfront Vesting Holland*, p. 4. ² Nierstrasz: *Veldleger*, p. 634. ³ Oberfeldarzt dr. Wischhusen: *Bericht über den Einsatz der Kampfgruppe Wischhusen* (CDI, 30.1010-11).